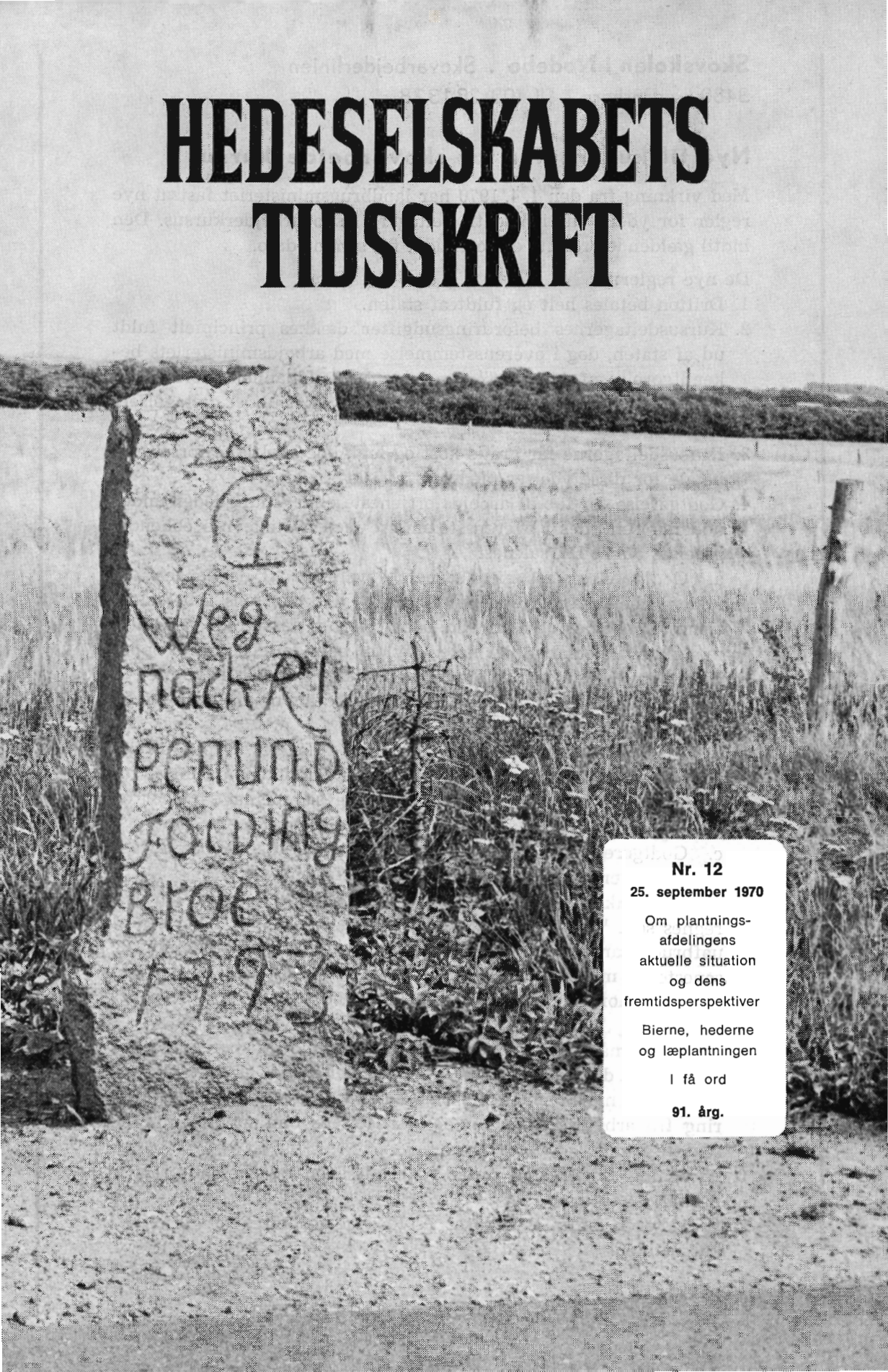

HEDESELSKABETS TIDSSKRIFT

Weg
nach R
PERUND
FOLDING
BROE
1993

Nr. 12

25. september 1970

Om plantnings-
afdelingens
aktuelle situation
og dens
fremtidsperspektiver

Bierne, hederne
og læplantningen

I få ord

91. årg.

Skovskolen i Nødebo . Skovarbejderlinien

3480 Fredensborg . Tlf. (03) 28 13 78

Nye tilskudsregler for skovarbejderkursus

Med virkning fra den 1. 4. 1970 har landbrugsministeriet fastsat nye regler for ydelse af tilskud til deltagere i skovarbejderkursus. Den hidtil gældende ordning er bortfaldet fra samme dato.

De nye regler:

1. Driften betales helt og fuldt af staten.
2. Kursusdeltagernes befordringsudgifter dækkes principielt fuldt ud af staten, dog i overensstemmelse med arbejdsministeriets bekendtgørelse af 14. 4. 1967, om adgang til uddannelsesforanstaltninger for ikke-faglærte arbejdere og om vilkår under deltagelsen, afsnit I.
3. Kursusdeltagerne får gratis kost og logi, dog skal ikke-forsørgere betale for disse ydelser med p. t. 5,00 kr. pr. dag.
4. Godtgørelse for tab af arbejdsfortjeneste eller -muligheder under uddannelsen ydes i overensstemmelse med ovennævnte bekendtgørelses afsnit III, således:
 - a. Godtgørelse ydes med et beløb svarende til dagpengehjælp under arbejdsløshed, dog højst med $\frac{4}{5}$ af kursistens arbejdsfortjeneste, og ydes også til ikke-arbejdsløshedsforsikrede personer, men ikke til personer, der ikke opfylder betingelserne for at oppebære arbejdsløshedsunderstøttelse, som det fremgår af kapitel 10 i lov nr. 114 af 24. 3. 1970 om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring.
 - b. Til den under a. nævnte godtgørelse tillægges 50 pct. på betingelse af at kursisten i de sidste 2 mdr. umiddelbart forud for kursets start har været i beskæftigelse i sammenlagt 5 uger og at kursisten er i beskæftigelse ved kursets begyndelse.
 - c. Godtgørelsen + 50 pct. tillæg må ikke overstige 90 pct. af faggruppens gennemsnitlige daglige arbejdsfortjeneste, og
 - d. heller ikke kursistens personlige arbejdsfortjeneste, der beregnes som $\frac{1}{30}$ af lønindtægten for de sidste 5 uger i det senest uafbrudte arbejdsforhold af over 5 ugers varighed indenfor de seneste 12. mdr. Der må i beregningen kun medtages løn indtjent indenfor normal arbejdstid og kun løn hvoraf der beregnes ferieløn.
5. Kursisten må afgive erklæring om hidtidig indtægt beregnet efter de under 4. d. nævnte regler. Kursister der mener at have krav på tillæg som nævnt under 4. b. må endvidere medbringe en erklæring fra arbejdsgiver/e om beskæftigelsens omfang indenfor de seneste 2 mdr.
6. Afregning finder sted direkte til kursisten og skolen afregner A-skat.
7. Kursisterne omfattes ikke af ATP, sygelønsbidrag og ferieløn i kursustiden.

P. s. v.

Iver J. Nissen

PINDSTRUP SPHAGNUM (tørvestrøelse)

Leveres i baller i den anerkendte størrelse i kvaliteterne

- FIN - MELLEMFIN - GROV - samt kvaliteten
- LØS, USORTERET

Desuden leveres kvaliteten

- FIN TØRVESTRØELSE (sphagnum) i 430 liters poser og 200 liters poser

Forhandlere overalt i landet.

PINDSTRUP MOSEBRUG A/S

8964 Pindstrup . Tlf. (06) 39 61 00

JYSKE PENGE GOiG JYSKE BANK

Træplanter til have og kirkegård,
mark og skov.
Plantegræs.

Lomborgs Planteskole

Granhøj v. Aalborg
Tlf. 12 01 01 Tlf. 13 40 40

Stort favæillustreret
katalog
sendes gratis
på forlangende

Aktieselskabet
L. HAMMERICH & CO.
Specialforretning i bygningsartikler
Grundlagt 1854 . Telf. 12 71 55 (3 lin.)
Århus

TIL ALT BYGGERI
FIBO LETKLINKER

TIL HURTIGT BYGGERI
FIBO FACADEELEMENTER

TIL RATIONELT BYGGERI
FIBO VÆGELEMENTER
HB-system

TIL INDUSTRIELT BYGGERI
FIBO DÆK- OG
TAGELEMENTER

FISKBÆK PRODUKT A/S
6920 Videbæk . tlf. (07) 17,13 00

Betonvarer og Iso-dæk
Lecablokke og -mursten
Mørtel, sten og grus

A/s MARIUS ØDUM

Randers . Telf. (064) 2 04 00

Betonvarer efter
Ingeniørforeningens normer

Viborg Byes og Omegns Sparekasse

Telefon (06) 62 14 00
Sct. Mathiasgade 68

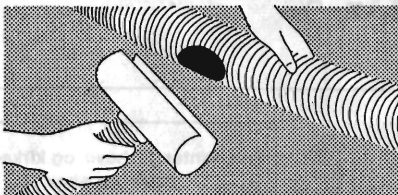
Kontortid: Kl. 9-15
Lørdag lukket
Aftenekspedition:
Torsdag kl. 16-18,30
Fredag kl. 18,30-20

Fillialer:

Karup
Mammen
Løgstrup
Vestervang

DRÆN-RØR

EFFEKTIVE, FUNKTIONSSIKRE DRÆNRØR MED »VORTER«

TARKETT P.V.C.-rør er en revolutionerende nyskabelse og har allerede vundet stærk udbredelse. Drænrørene er fremstillet i slagfast, frostsikker hård P.V.C., og har 17 cm² vandtagingsareal på 1000 slidser, fordelt over 250 »vorter« pr. løbende m. Drænrørene er korrugeret og har derfor stor modstandskraft overfor tryk. Den fleksible konstruktion giver funktionssikre ledninger under de vanskeligste forhold. Drænrørene leveres i ruller. Længde pr. rulle, diameter og vægt er anført her:

YDRE DIAMETER mm	LÆNGDE/RULLE m	VÆGT/RULLE kg
50 (2")	300	53
90 (3")	150	63
110 (4")	100	55
160 (6")	50	60
225 (9")	6	

HANDELS- OG INGENIØRFIRMA

BRAGE

MICHELSSEN

INDHENT TILBUD.

TARKETT P.V.C.-RØR EN GROS · RUNDHØJALLE 135 · 8270 HØJBJERG · TLF. ARHUS 06-2710 44

Bjerringbro

Cementvarefabrik

Telefon Gentofte 938
Bjerringbro (06) 08 11 11

Alle Δ mærkede rør
imprægnerede
og ulmprægnerede

Stort lager
Aldrig leveringsdygtig

Røde drænrør

fra 2"-12" haves altid på
lager. - Forlang tilbud.

»SOFIENLUND«
TEGLVÆRK

Ulstrup - Tlf. (08) 46 30 10

Drænrensning

med Hedeselskabets højtryks-
maskiner udføres over hele lan-
det. Henv. til Hedeselskabets
lokale kontor eller til hovedkon-
toret Viborg, tlf. (06) 62 61 11,
lokal 244.

MARKVANDING

DANREGN

SPECIALFIRMA · FORLANG TILBUD
BRANDE · TLF. 07-18 0755*

A/S Plantnings- selskabet STEEN BLICHER

afholder ordinær
generalforsamling
lørdag den 8. okt. 1970
kl. 11,00
på hotel Ringkøbing
i Ringkøbing
Bestyrelsen.

AEROLIT

DANSK SIKKERHEDSPRÆNGSTOF

Hedeselskabets

Tidsskrift

Nr. 12

25. september 1970

91. årg.

udgår 16 gange årligt til medlemmer. – Annoncer til Hedeselskabets hovedkontor, Viborg, telf. (06) 62 61 11. Annoncepris 70 øre pr. mm. Medlemsbidraget er årligt mindst 10 kr. eller én gang for alle mindst 200 kr. Redaktør HAR. SKODSHØJ. Redaktionsudvalg: Afdelingschef, skovrider B. Steenstrup (formand), distriktsbestyrer J. Alsted, kontorchef B. Dalberg-Larsen og afdelingschef N. Venov. Trykt i Carlo Mortensens Bogtrykkeri, Viborg.

Indhold: Om plantningsafdelingens aktuelle situation og dens fremtidsperspektiver. – Bierne, hederne og læplantningen. – I få ord.

Forsiden: Nærmer man sig Urnehoved Ting ad den gamle hærvej fra Røde Kro syd på, kører man gennem et landskab af storslået natur, rig på minder fra historiens forløb. De fleste vil standse nu og da, f. eks. ved den gamle milepæl fra 1795, der viser mod Ribe og Folding Broe (fot. Skodshøj, aug. 1970).

Om plantningsafdelingens aktuelle situation og dens fremtidsperspektiver

I tilslutning til direktør Fr. Heicks mundtlige beretning fremsatte afdelingschef, skovrider Steenstrup på årsmødet i Herning følgende kortfattede personlige betragtninger om plantningsafdelingens aktiviteter og fremtidsperspektiverne for skovbruget i almindelighed og Hedeselskabets plantningsvirksomhed i særdeleshed på baggrund af den aktuelle økonomiske og politiske situation:

Efter næsten 40 års arbejde med Det danske Hedeselskabs forskellige plantningsaktiviteter kan der måske være grund til at gøre opmærksom på, at der netop i denne periode er foregået meget store forandringer i afdelingens struktur og i arbejdets karakter, ikke på grund af ændringer i de personelle forhold, men for det første: fordi

hedeplantagerne taget som helhed har ændret sig fra ikke-vedproducerende »plantagebørn« til skove, der gennem en stærkt stigende vedproduktion yder et betydeligt bidrag til landets forsyning med træ, og som derved har skabt mulighed for etablering af nye træindustrier med betydeligt råtræforbrug, og for det andet: fordi den øgede hugst, som denne udvikling har medført, har skabt et behov hos plantageejerne for sagkyndig bistand og trænet arbejdskraft, som de ikke selv disponerer over, til gennemførelse af nødvendige arbejder med hugst, sortering, salg, kulturarbejder, regnskabsaflægning med alt, hvad dette indebærer, og meget mere. Særlig efter den sidste verdenskrig har denne udvikling taget fart, og plantningsafdelingen forestår i dag skovdriften og fører regnskab for ca. 2000 ejendomme med et areal på ca. 60.000 ha.

I 1930 skønnedes hugsten i de med Hedeselskabets medvirken anlagte plantager at andrage knapt 100.000 m³ træ, hvoraf en stor del faldt på brændesortimenterne og småeffekter.

I 1970 ligger hugsten på over 200.000 m³, og det er næppe urealistisk at regne med, at de samme ejendomme ved århundredskiftet vil tilføre markedet 350.000 m³ træ — eller i betragtning af de perspektiver, som en gennemført anvendelse af kunstgødning synes at indebære, måske endog 400.000 m³. Det svarer til 20 pct. af samtlige danske skoves hugst i indeværende år, og af denne træmængde vil en stadig stigende del falde i de store og værdifulde dimensioner.

Det vil formentlig være forståeligt, at hele dette udviklingsforløb har krævet et stærkt forøget personel.

Plantningsafdelingen beskæftigede i 1932, da plantageanlæg og tilsyn med de unge plantagers pleje var personalets væsentligste opgave, et forstligt uddannet personale på 25 personer. I dag omfatter medarbejderkredsen 73 personer med forstlig uddannelse.

Plantningsafdelingen har ofte været stillet over for det spørgsmål, om vi ikke har ladet os løbe over ende af reglerne i Parkinsons lov, og det er naturligvis sundt at blive mindet om bestående farer, men jeg har med god samvittighed ment at kunne besvare spørgsmålet benægtende.

Det er ingen hemmelighed, at dansk skovbrug i disse år, til dels tvunget af de økonomiske vilkår, har overvejet og gennemført rationalisering og personaleindskrænkning.

I modsætning til eller i højere grad end de fleste af de gamle skove gælder det imidlertid for Hedeselskabets virksomhed, at arbejdsmængden er stærkt stigende fra år til år, dels på grund af plantagernes vækst op i de aldersklasser, hvor produktionen er direkte salgbar, og dels på grund af det stigende antal anmodninger

fra plantageejere til Hedeselskabet om at overtage den daglige administration og arbejdsledelse med regnskabsaflæggelse og hvad dertil hører.

Et udtryk for den stigende aktivitet er det, at de refusioner, selskabet afkræver plantageejerne for de forskellige servicefunktioner, er steget fra 1,3 mill. kr. i 1964-65 til 2,5 mill. kr. i indeværende år.

Min forgænger som leder af plantningsafdelingen, direktør C. E. Flensborg, betragtede det som en nødvendig og selvfølgelig opgave for Hedeselskabet at opfordre og medvirke til tilplantning af ethvert areal, som ikke blev taget i anvendelse af andre jordbrugserhverv eller til byggeri. — Endnu i 30-erne blev det anset for fortjenstfuldt at anlægge nye plantager, og staten animerede direkte plantningsinteressen ved gennem en på landbrugsministeriets budget gennem mange år afsat bevilling at give direkte tilskud til anlægsudgifterne. — Siden midt i 30-erne har synspunkterne med hensyn til ønskeligheden af at indtage jord til nye plantageanlæg imidlertid svinget fra det ene yderpunkt til det andet i takt med landbrugets skiftende konjunkturer.

I 1938 fremkom der anmodning fra Vestjylland om at få overladt plantagearealer til opdyrkning. — Under krigen startede staten og Hedeselskabet nye plantageanlæg på beskæftigelsesmæssig basis på arealer, der var særlig indkøbt til formålet, men få år efter krigen, omkring 1950, er man tilsyneladende blevet klar over, at plantningsinteressen har ført landet på afveje, og at store arealer, der er blevet anvendt til plantageanlæg, kunne udnyttes langt bedre landbrugsmæssigt. — I 1962 begynder så en ny landbrugskrise at sætte ind, og det henstilles til Hedeselskabet at overveje, i hvilken udstrækning man nu skal indtage de arealer, som landbruget synes på grund af ugunstige konjunkturer at ville opgive, til nye plantageanlæg.

Sådan er situationen i dag, eller rettere sagt — sådan var den for 1 år siden. I dag synes der at råde betydelig større optimisme med hensyn til landbrugets muligheder. Nu er problemet iøvrigt blevet yderligere kompliceret, fordi spørgsmålet om plantning og plantageanlæg utvivlsomt vil komme til at spille en rolle ved gennemførelse af de planer, som mange forskellige myndigheder og instanser i øjeblikket er optaget af, og som har til formål at gøre landskabet attraktivt for den del af befolkningen, — som ikke bor i det

Der kan næppe være tvivl om, at træplantning under forskellige former vil komme til at præge det landskabsbillede, som man nu er i færd med at planlægge. Det er simpelthen nødvendigt, hvis man

vil gøre det menneskevenligt, men skal vi også fortsætte eller genoptage arbejdet med anlæg af nye skove med vedproduktion for øje? har vi egnede arealer til rådighed for dette formål? og har vi brug for en øget vedproduktion?

Det er som bekendt vanskeligt at spå om fremtiden.

Meget tyder imidlertid på, at der vil blive brug for vedproduktion, og der er vist også grund til at formode, at der som følge af den igangværende strukturændring i landbruget vil blive jord disponibel, som egner sig til plantning. Man kan imidlertid næppe regne med etablering af nye plantager, med mindre vore bevilgende myndigheder viser en, om man så må sige, — kontant — interesse for sådanne nye skovanlæg.

Det har været vanskeligt at afsætte den samlede vedproduktion fra hedeplantagerne til lønnende priser i de senere år. De store stormfald for 3 år siden medførte store forstyrrelser på træmarkedet med ubehagelige prischok, men nu spores der i hele Europa en vis optimisme med hensyn til afsætning og priser, men det ser ud til, at de nye træindustrier, der er opstået, kan konsumere det hele. I denne forbindelse vil jeg gerne nævne de store moderne spånpladefabrikker, der nu efter relativt få års drift står overfor betydelige udvidelser, og som i øjeblikket er i stand til at aftage en meget betydelig del af det træ, der ikke kan finde anvendelse i den moderne udbyggede savværksindustri.

Det synes at være en udbredt opfattelse, at Europa i løbet af få år vil komme til at lide under en alvorlig træhungers, og ud fra den betragtning kører man i mange europæiske lande et af offentlige midler stærkt støttet skovrejsningsprogram. — Det gælder i Norge, hvor man i disse år må importere betydelige mængder træ fra Danmark, fra Polen, ja, endog fra Canada, for at holde træindustrien i gang. Derfor stimulerer man interessen for nye skovanlæg på egnede lokaliteter med et tilskud på indtil 65 pct. af anlægsudgifterne, og så håber man derigennem senere at blive selvforsynende. — I Holland planter man nye store skovarealer for offentlige midler, også på frugtbar jord, der er dukket op af havet under enorme omkostninger, også dér ud fra den betragtning, at træmangel ellers vil blive et alvorligt problem for landet. — I Storbritannien, navnlig i Skotland og Wales, har man mægtige skovrejsningsprogrammer, der dækker over hundredtusindvis af hektar. Private, der vil stille arealer til rådighed, får indtil 100 pct. tilskud til anlægget. Man finder det påtrængende nødvendigt, at staten investerer betydelige beløb på denne måde for at dække et fremtidigt behov for træ.

FAO har på basis af tilsyneladende grundige undersøgelser over produktion og forbrug udarbejdet prognoser, der forudsiger, at Europa allerede i midten af 70-erne vil mangle meget betydelige træmængder for at kunne dække eget behov.

I Danmark er skovrejsningen i realiteten gået i stå. De bevilninger, der i en meget lang årrække har været afsat som støtte til plantageanlæg, er blevet aftrappet. Den gældende landbrugslovgivning har sat en stopper for oprettelse af nye plantager, og man kan vist også godt sige, at der i øjeblikket, både hos offentlige myndigheder og private grundejere, hersker megen usikkerhed med hensyn til de kommende års udvikling på baggrund af landsplanlægning og landbrugslovgivning. Plantageanlæg i Danmark er gennem årene først og fremmest blevet til som et resultat af et privat initiativ og en idealistisk interesse. Det tilskud, der er givet af offentlige midler til plantageanlæggene, har i realiteten været relativt beskedent. Stort set må man vist sige, at det private initiativ ikke har fået løn for sine anstrengelser, i hvert tilfælde ikke i klingende mønt, hvorimod der er tilført samfundet betydelige fordele, dels fordi plantageanlæggene har været arbejdsskabende, dels fordi der senere er skabt råstoffer til nye træindustrier, og endelig fordi disse plantageanlæg, efter manges mening i alt fald, i høj grad har bidraget til at gøre landskabet i de pågældende egne tiltalende for den befolkning, der iøvrigt har deres erhverv dér.

Såfremt vi — måske lidt dristigt — går ud fra, at vi i de kommende år kan afsætte de danske skoves vedproduktion til lønnende priser, vil det være nødvendigt på forskellige vis at rationalisere skovdriften for så vidt overhovedet muligt at modvirke den omkostningsstigning, som vi ved vil komme, og som — hvis vi ikke passer på, meget let vil kunne opsluge den prisstigning på skovenes produktion, som vel må blive en følge af det stærkt stigende behov.

En af de vanskeligheder, vi må forsøge at afbøde, er den tiltagende mangel på kvalificeret arbejdskraft. Det er et faktum, at gennemsnitsalderen for vore skovarbejdere er stærkt stigende; vi må nok indstille os på, at vi skal klare os igennem med en mindre arbejdsstyrke, end vi hidtil har rådet over. Til gengæld må vi forsøge at tilbyde vore faste skovarbejdere tilfredsstillende vilkår. Det er nødvendigt, at vore dygtige faste arbejdere får mulighed for at tjene ligeså meget som arbejderne i andre erhverv, derunder vore industrivirksomheder, vi må skaffe dem tilfredsstillende boligforhold med de faciliteter, der følger med den stigende levestandard, og det vil medføre stigende investeringer i boligbyggeri i plantagerne. — Vi må dernæst udstyre skovarbejderne med redskaber og meka-

niseret materiel, som kan lette og billiggøre arbejdsproceduren i skovnings-, kultur- og transportsektoren. Vi må sende vore skovarbejdere på skole for at give dem kendskab til nye arbejdsmetoder og nye redskaber, og vi må ændre vores hidtidige sorteringsystem i samarbejde med træindustrien og arbejderorganisationerne, således at vi undgår unødvendige og tidskrævende manuelle arbejdsprocesser.

Hedeselskabet har i de senere år investeret betydelige beløb i boliger, redskaber og maskiner, men når jeg nu står overfor Hedeselskabets højeste myndighed, finder jeg det naturligt at sige, at det efter mit skøn i de kommende 5 år vil blive nødvendigt at regne med yderligere investeringer på disse områder på i alt fald 1 mill. kr., som jeg håber, det vil være muligt at tage ud af plantagernes overskud i en tilsvarende periode.

Jeg tror også, det vil være muligt, når vi i stigende omfang får hånd i hanke med skovdriften i de private plantager, at øge vores produktion gennem den viden, som moderne forskning tilfører os. — De gødningsforsøg, der er gennemført i de senere år, bl. a. med værdifuld støtte fra gødningsfirmaerne, synes at love tilfredsstillende resultater. Proveniensforskning og skovtræforædling åbner andre perspektiver, som vi må følge op. En gennemført planlægning med hensyntagen til træartsvalg, bonitetsspørgsmål og kulturmetoder kan give os forøget sikkerhed i skovdriften ved at udelukke de fejltagelser, som vi må erkende, vi har gjort os skyldige i.

Jeg tror fuldt og fast, at der i de kommende år vil blive arbejde nok for Hedeselskabets stab af veltrænede forstligt uddannede medarbejdere ved varetagelsen af de rent forstlige opgaver, og det så meget mere som alt tyder på, at flere og flere private skovejendomme trods stigende administrationsudgifter vil benytte sig af den service, som Hedeselskabets plantningsafdeling er i stand til at yde.

Alt tyder imidlertid på, at plantningsafdelingens personale, ud over de rent forstlige gøremål, i de kommende år vil få nye opgaver at beskæftige sig med.

Jeg tænker i denne forbindelse navnlig på det komplekse af nye love, der beskæftiger sig med det danske landskabs udformning: naturfredning, landskabspleje, etablering af naturparker, sommerhusområder, rekreative områder m. v. Så vidt jeg kan skønne, må alle gode kræfter samarbejde for at sikre, at den udvikling, den nye lovgivning tilstræber, kan føre til et tilfredsstillende resultat.

I det udmærkede foredrag om fredningsplanudvalgenes virksomhed efter den nye naturfredningslov, som amtmand Bach holdt på repræsentantskabsmødet i fjor, udtalte amtmanden bl. a., at den

pleje og udbygning af naturparkerne som skal til, »efter min opfattelse må forestås af fredningsplanudvalgene efter retningslinier fra kulturministeriet og statens naturfrednings- og landskabskonsulent, men under udførelsen bør fredningsplanudvalgene i stedet for selv at opbygge et nyt og stort apparat betjene sig af de forhåndenværende institutioner, som har forstand på og erfaring i at have med det åbne danske landskab at gøre«. — Det var kloge ord; man må håbe, der vil blive lyttet til dem på rette tid og sted.

Det forekommer mig, at Hedeselskabet med den stab af forskellige teknikere, det råder over, fordelt jævnt over hele landet, og med de service-funktioner det råder over, vil have særdeles gode forudsætninger for at bidrage til løsningen af de mange forskelligartede opgaver, som skal gennemføres i det bestående landskab.

Når man gennem en årrække har haft sit arbejde i det jyske landskab, er det vel uundgåeligt, at man af og til undrer sig lidt over de forslag, der fremsættes med hensyn til ændring af landskabets karakter, over karakteren og omfanget af det behov, der hævdes at være for at gøre det mere attraktivt for mennesker i almindelighed og bybefolkningen i særdeleshed.

Det forekommer mig, at man i den igangværende planlægning af landskabets udformning tager meget vidtgående hensyn til den del af befolkningen, der ikke erhvervsmæssigt er knyttet til de pågældende områder, og kun lidt hensyn til dem, der bor og virker dér liget igennem.

Personlig synes jeg, og jeg tror, jeg har de fleste af Hedeselskabets medarbejdere med mig i dette spørgsmål, at det jyske landskab er smukt og attraktivt, sådan som det er formet af menneskers virksomhed gennem generationer. — Jeg husker endnu fra mit første besøg i Jylland for over 50 år siden, de mørke, triste mennesketomme heder der strakte sig så langt øjet rakte, og må erkende, at i mine øjne har de skønhedsværdier, som jyske bønder med slid, nøjsomhed og udholdenhed har skabt i form af grønne enge og bølgende agre, bidraget på meget værdifuld vis til at gøre de af menneskelig uforstand skabte triste lyngheder til menneskevenlige kulturlandskaber. Nu er lyngen som vegetationstype ved at blive sjælden, og man må, såfremt det er muligt, bevare de sidste rester for at kunne vise kommende generationer, hvordan landet så ud, *inden det blev taget i brug*, men når man til tider foreslår, at man søger at genskabe hedearealer over store samlede områder, så må jeg sige, at efter min mening vil en sådan udvikling ikke være til gunst for det eksisterende landskab.

Det er naturligvis ganske nødvendigt med en naturfredningslov, som kan føre kontrol med den udvikling, der med den stigende befolkningstilvækst ganske givet ville løbe løbsk og medføre ødelæggelse af videnskabelige, historiske og pædagogiske interesser og af særprægede naturskønne landskaber, og jeg vil gerne ved denne lejlighed i anledning af den skarpe kritik, der i de senere år er rettet mod Hedeselskabets og dets funktionærer, og som skyder os i skoene, at vi af egoistiske grunde lader hånt om alle æstetiske og naturhistoriske værdier, sige, at Hedeselskabets medarbejderstab, der kender det jyske landskab og er indfanget af dets charme og dets poesi, ikke er mindre interesseret i bevarelse af landskabets karakteristiske træk end de mange kritikere, som, uden at have sat sig tilstrækkeligt ind i forholdene, har udtalt deres uforgribelige mening om Hedeselskabets intentioner.

Da jeg for mange år siden flyttede til Jylland fra en af landets frodige egne, syntes en gammel ven, at jeg trængte til en introduktion til det jyske landskabs poesi og charme, og han gav mig følgende kærlighedserklæring til Jylland med på vejen.

Som furer på en gammel og vejrbitd fiskers kind,
 der taler om hans færden på hav i sol og vind,
 så løber over landet de gamle vejes spor
 og taler om de slægter, som vejene befo'r.
 Følg vejen over heden begroet med lav og lyng
 henover mosens tuer igennem slugtens slyng
 og vid're over landet igennem skov og krat
 ned over i en hulvej, hvor bakken er brat,
 ad vasen ud til vejen og over vadegrund,
 hvor vand har nået hestens bug og slikket kærrens bund,
 og atter ind i landet du følger slægtens spor
 opover bondens agre, hvor nye slægter bor.
 De gamle veje røber snart herrers bitre strid,
 snart trællens slæb og bondens stræb og klosterbroders flid.
 De gamle veje fanger dig med deres poesi,
 dig venter mange glæder på svundne slægters sti.

B. Steenstrup.

STORT GRUBBE-ARBEJDE

Hedeselskabets maskincentral gennemfører i denne sommer et større arbejde for Post- og Telegrafvæsenet i Sydjylland. Ovenstående billede er taget dagen efter, at maskincentralens grubber forspændt de to største larvefodstraktorer har banet vej for Post- og Telegrafvæsenets nedlægning af Danmarks hidtil sværeste kabel. Der nedlægges fra 1000 til 1500 meter kabel i 110 centimeters dybde dagligt. (fot. has. aug. 70)

Bierne, hederne og læplantningen

Forsøgsleder, dr. phil. Ole Hammer, Statens biavlsforsøg, hilser i denne artikel de nye linier i læplantningsarbejdet velkommen.

Udviklingen for Danmarks biavl har ikke været for opmuntrende. Nogle voldsomme sving op og ned forvoldt af tidernes skiften, hvor onde tider har givet fremgang for bierne, synes nu at ende med én lang, konstant dalen, der lader til at accelerere. Biavlerne er blevet gamle, og nye lader sig ikke lokke til af økonomiske årsager; dertil er der for mange ret lettjente penge andetsteds. Men med den stigende fritid og med de mange køretøjer skulle biavlen have mange chancer for at vinde frem igen som en spændende og — har man ordentlige bier — samtidig dejligt nerveberoligende hobby, idet de ikke behøver at stå i de alt for små haver, men kan udstationeres i landbruget, i skove og på heder. Biernes lille verden er kolossalt kompliceret med skiftende arbejdsdeling og et nuanceret »sprog«, og har man fredelige bier — hvad man selvsagt bør have, men det får man ikke umiddelbart ved at fange en sværm eller købe tilfældige familier — kan man i ro og mag få et indblik deri, og tilbringe mange lykkelige timer, i studiet deraf. Dertil kan man, når man efterhånden bliver fortrolig med biernes udvikling og egnens »træk« d.v.s. biernes indsamling af større mængder af nectar i blomstrende vegetation, få det til at hvile i sig selv økonomisk; ja, ikke sjældent kan man få en ganske pæn forrentning af den investerede kapital.

I relation til hederne kan man næppe påpege nogen gavnlig virkning af biernes virke i dette plantesamfund, der vel er så specielt og menneskeskabt, at det under vore tider faktisk vil forsvinde, om der ikke gribes kraftigt ind. Anderledes er det i landbruget, hvor afgrøder som kløverfrø praktisk taget ingen udbytte giver, om der ikke er rigeligt med bier til at sikre bestøvningen. Det må først og fremmest blive honningbierne, der skal sikre denne bestøvning, da de vilde humlebier m. fl. er så forholdsvis fåtallige, og igennem den sidste menneskealder så skadet af gifthanvelser, dræning m. v., at man ikke kan forsvare at betro dem denne vigtige opgave. Af denne grund skal en passende bestand af honningbier for snart sagt enhver pris opretholdes i Danmark.

Der var efter krigen en voksende tendens til erhvervsbetonet biavl, selv om disse år samtidig bragte de bitreste erfaringer med den da voldsomt øgede kemiske ukrudts- og skadedyrsbekæmpelse.

Disse problemer blev dog stort set klaret, selv om en og anden, der ikke har gidet eller formået at sætte sig ind i de nødvendige forsigtighedsregler, årligt forvolder forgiftninger, men andre problemer er kommet til. En voldsomt øget import af billig udenlandsk honning, stigende træpriser, sukkerpriser, transportomkostninger m. v. og et faldende honningudbytte er alvorlige trusler imod rentabiliteten.

Biavlerne er så lille en gruppe, at ingen vil hjælpe på det handelspolitiske område, hvorfor der kun er en lille chance for at hjælpe bierne, om »trækket« kan forbedres. Her kommer også »Hedeselskabet« ind i billedet både i relation til hederne og plantagerne, negativt måske i relation til afvandingsprojekterne, men særdeles positivt med henblik på læplantningerne. Med glæde har vi noteret, at nåletræshegnene er ved at glide i baggrunden. Efter vel udført pionerarbejde skal en væsentlig del af dem fornyes, og går tendensen imod flerrækkede løvtræshegn, skulle der være store muligheder for samtidigt at hjælpe bier og humlebier.

Det lyder måske overraskende, at det forholdsvis beskedne antal blomster, bierne kan finde i et læhegn med blomstrende buske eller træer, kan betyde noget for honningproduktionen. Betydningen er da heller ikke direkte, om man tror, der skal indsamles et honningoverskud her, men indirekte idet rigeligt blomsterstøv tilgængeligt i forår og forsommer er forudsætning for, at bisamfundene kan udvikle de 10.000-vis af larver, der skal blive til bier, der, senere på sommeren, skal indsamle et honningoverskud. I det dygtigt drevne landbrug er mængden af blomsterstøv, der er biernes eneste og uundværlige æggehvidekilde, katastrofalt forringet igennem de senere år, hvorfor bifamilier, der står sådanne steder, i særdeleshed om der står mere end 8—10 familier sammen, oftest udvikler sig meget langsomt, idet de først kan udvikle sig naturligt og rigt, når hvidkløveren går i blomst. Da hvidkløveren imidlertid er Danmarks vigtigste »trækplante«, vil honningoverskuddet fra sådanne familier kun blive ringe, da kun store, d.v.s. birige familier, kan indsamle de par kg overskudshonning pr. dag, der gerne skulle indbringes, for at det kan blive til noget, da vort klima jo normalt ikke giver ret mange gode trækdage på en sommer. Kun hvis trækket er meget sent f. eks. netop i hedelyng, kan der høstes anseelige mængder selv om bierne udvikler sig langsomt. Lyngtrækket er jo gået tilbage i takt med opdyrkninger og tilplantninger, og mangen hede har vel i de senere år skiftet karakter så revling og græsser dominerer, hvilket utvivlsomt kan være med til at starte biernes ynglen i det tidlige forår, men som intet udbytte giver senere.

Hedetrækket er dog fortsat meget værdifuldt, så vi håber, at

vandrebiavlere, så længe der endnu findes nogen blomstrende hede i Danmark, kan komme overens med ejere og disses naboer til for et passende antal dåser honning, at få en god plads for bierne i august-september.

Løvtræsplantning i hegnene skal være meget velkomne, og det er en stor fordel for bier som vildt, om de er af den type Hedeselskabet har plantet i egnen nord for Grindsted. Mangerækkede regn af rød-el og grøn-el, elm, småbladet elm, vist to slags eg, bøg, ahorn, tjørn, bærmispel, glansbladet hæg, to slags gedeblad, skærmsølvblad, en slags syren, en kornel, en liguster, to slags roser og hist og her en vildæble og det nordjapanske Sargents-æble. De er næsten alle søgt af bier, når de blomstrer, og næsten alle blomstrer tidlig forsommer eller i foråret, altså på det tidspunkt bierne netop har det største behov. Skulle man vove at fremsætte noget ønske, skulle det være mere — langt mere — brug af *Malus*-arter og helst lidt flere *Prunus*-arter samt nogle pile.

Adskillige af pilene har nok ikke det bedste rygte, da nogle er sygdomssarte og de ofte pisker naboerne, men med erfaring for det rigtige udvalg og den rigtige placering skulle det nok være muligt at anvende nogle. I vore afprøvninger synes *Salix smithiana*, der er en bastard mellem Ørepil og Vidiepil, at være langt den blomsterigeste og den bedste. Men hanplanterne med de gule, blomsterstøvrige rakler er de virkelig værdifulde, da de mere grålige hunrakler kun giver nektar d.v.s. sukkervæske, som biavlerne nemt kan give, men ikke det uerstattelige, æggehviderige pollen.

Af *Prunus*-arterne synes en glansbladet hæg at trives overordentlig godt på sandjordene, men på lidt fugtigere og bedre jord ville et supplement med slåen, hæg, fuglekirsebær og måske den tidligere end slåen blomstrende *P. incisa* fra Japan være en mulighed. Den koreanske *P. maacki*, der gror meget hurtigt, synes også en spændende mulighed, men det er muligt at den kan sættes tilbage af en sygdom. Vi har i øjeblikket et par hundrede, der er groet upåklageligt til i den første sommer.

Inden for *Malus* findes en snes arter og et væld af hybrider, hvoraf adskillige utvivlsomt ville være spændende og kærkomne i de levende hegn. Det er godt, at man allerede anvender den lille, smukke *M. sargentii*, der giver det rigtige afkom ved frø, men indenfor *M. baccata* og *M. sieboldi*, begge fra det Fjerne Østen, findes adskillige typer, der varieres fra buskstørrelse til ret anseelige træer, men med den fordel, at de blomstrer rigt og charmerende allerede fra 3—4 års alderen, i modsætning til vor europæiske *M. silvestris*, der synes at skulle være 15—18 år, før den blomstrer nævneværdigt.

Det kniber dog endnu med at skaffe disse østerlændinge til en acceptabel pris, idet de endnu skal podes, men vi er igang med at arrangere frøhaver af et par typer, og er i samarbejde med Statens forsøgsstation i Hornum igang med at undersøge, om en stiklingformering er mulig. Det lader til, at vejen er åben, idet vi med primitive midler kan få over halvdelen igang af et par *M. sieboldi*-hybrider, bl. a. *M. x zumi calocarpa*, der efter alt at dømme må være uhyre velegnet.

I få ord ...

60 år

Den 8. september blev formanden for Hedeselskabets repræsentantskab, kammerherre, godsejer *Chr. Mourier-Petersen*, Rugaard, 60 år. I dagens anledning var Chr. Mourier-Petersen genstand for megen opmærksomhed. Blandt de mange gratulanter repræsenterede direktør *Fr. Heick* Hedeselskabet og overbragte på selskabets vegne en hilsen og en gave.

I 1950 blev Chr. Mourier-Petersen indvalgt i Hedeselskabets repræsentantskab som repræsentant for Randers amt. I efteråret 1963 indtrådte han ved Chr. D. Lüttichaus død i Hedeselskabets bestyrelse og valgtes på repræsentantskabsmødet i 1964 som dettes formand, idet han her afløste godsejer A. Olufsen, der var valgt som formand for bestyrelsen.

Kontrol med rensningsanlæggene

Efter den nye vandløbslovs ikrafttræden 1. april 1970 er der kommet en landbrugsministeriel bekendtgørelse af 4. juni 1970 om tilsyn med vandløb og kontrol med forurening af vandområder. Heri pålægges det bl. a. kommunerne mindst to gange om året at foretage målinger og analyser af tilløb til og afløb fra rensningsanlæg og at drage omsorg for, at rensningskravene til de offentlige rensningsanlæg overholdes.

Hedeselskabet har i forvejen et samarbejde med mange kommuner, bl. a. med hensyn til vandløbene, og har ved en skrivelse til samtlige kommuner (og amter) tilbudt assistance ved den forøgede kontrol med rensningsanlæggene.

En række kommuner har bedt om nærmere oplysninger, og der er allerede

truffet aftale med flere om at udtage og analysere prøver fra rensningsanlæggene på Hedeselskabets laboratorium i Viborg.

Dansk Plantageforsikringsforening holder årsmøde i Viborg tirsdag den 29. september.

A/S Bjørsløv plantage holder generalforsamling i plantagen den 3. oktober.

A/S Faxe Kalkbrud er på Vejle havn ved at bygge en fabrik, der formentlig fra ca. 1. januar 1971 skal begynde en produktion af hydratkalk, der bl. a. finder udstrakt anvendelse i rensningsanlæg.

Formanden for Dansk plantageforsikringsforenings repræsentantskab, skov ejer *Jens Kiildsen*, Trend, bliver den 7. oktober 70 år.

Jens Kiildsen valgtes i 1948 som formand for repræsentantskabet og afløste her sin fader, godsejer *K. Kiildsen*, Lynderupgård.

Om skovloven

Landbrugsministeriet har med ekspeditionssekretær *Helge Wulff* som forfatter udsendt et 172 sider stort værk om *skovloven*. Det former sig som en række kommentarer, der systematisk gennemgår lovens enkelte paragraffer og inddrager herunder alle de forhold, der kan komme i betragtning ved administration af loven, således at også helt aktuelle spørgsmål er medtaget.

Bogen indeholder også en omtale af udstykningslovens § 3, majoratslovens § 5 og naturfredningslovens § 55, idet der er en nær sammenhæng mellem disse bestemmelser og skovloven.

Et udførligt sagregister gør værket let tilgængeligt.

Storopkøbere af svenske tyttebær har med *Findus* i spidsen meddelt, at de i år har afvist og fortsat vil afvise at købe tyttebær, der bærer spor af at have været sprøjtet med giftstoffer, sådan som man ofte har anvendt det i de svenske blandede skove for at begrænse underskovsbevoksningen. Opkøberne nærer alligevel ingen bekymring for ikke at få tyttebær nok i år, idet også Sverige har et usædvanligt stort bær-år.

Amerikansk metode for træproduktion

Fra den amerikanske stat Georgias forstlige forsøgsvæsen fortælles om en række forsøg med forcering af træmasseproduktionen. Man har fundet ud af, at platanen er bedst i stand til hurtigt at omsætte den investerede kapital. Denne erfaring udnyttes ved at man planter plataner meget tæt i stærkt gødsket jord, og i stedet for at vente 20—30 år, tynde ud osv. maskinfælder man hele bestanden når den er 3 år gammel. Træerne afhugges 10 cm over jorden om efteråret, når bladene er forsvundet, og materialet formales på stedet til anvendelse i spånpladefabrikker. Fra de 10 cm høje stubbe vokser nye skud frem, et enkelt skud udvælges og 3 år efter »høstes« der igen.

HOMELITE

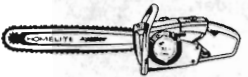
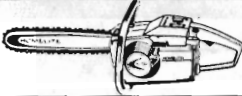

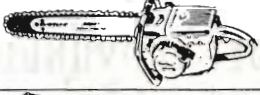

simpelthen saven-klar til at bide i selv det hårdeste træ

Der er bid i HOMELITE – verdens mest købte kædesav, fordi den er verdens bedste... og billigste.

Med Homelite er det en let sag at klare hårdt træ og tungt arbejde. Den ligger godt i hånden og er let at håndtere i alle arbejdsstillinger – det betyder også, at Homelite går helt og effektivt i bund. I Homelite-70 programmet finder De også den sensationelle XL-MINI-nyhed, der gennem 3 års intenst forsøgsarbejde er blevet udviklet til en endnu mere kompakt og endnu lettere sav, der ligefrem udstråler forøget kraft.

HOMELITE – bid og effekt... og mindre vægt

Alle priser incl. moms

	HOMELITE XL-12 1275.-
	Super XL-12 automatic 1645.-
	HOMELITE XL-mini 1895.-
	HOMELITE 122-E 1930.-
	HOMELITE 913-E 2260.-
	HOMELITE 2000-E 2985.-
	HOMELITE Busk-rydder 1744.-

IMPORTØR:
Aarhus Motor
Compagni A/S
Sølystgården
8250 Egaa
Tlf. (06) 22 08 32

FORHANDLERE: **JYLLAND:** Arden: Shell Service v/ Th. Andersen, tlf. (08) 56 10 64. **Bjerringbro:** Nielsen & Petersen, Instrumentsliberiet, tlf. (06) 68 12 83. **Brabrand:** A. Due Andersen, Engdalsvej 97, tlf. (06) 26 08 27. **Farø:** Holger Knudsen, Skolegade, tlf. (05) 73 31 38. **Frederikshavn:** P. Conradsen, Tordenskjoldsgade 17, tlf. (08) 42 09 00. **Frøstrup:** Chr. P. Larsen, tlf. 0791-97. **Hobro:** Difa Isenkram, Hobro Værktøjsmagasin, tlf. (08) 52 05 66. **Horsens:** Lago Nørregaard Isenkram, Smedegade 24, tlf. (05) 62 53 62. **Kolding, Nr. Bjært:** Ingvar Madsen, tlf. (05) 56 51 66. **Randers:** Vorbecks Tømmerhandel A/S, Sdr. Boulevard, tlf. (06) 42 05 55. **Ry:** Jens Sørensen, Skanderborgvej 18, tlf. (06) 89 15 82. **Silkeborg:** Otto Klercke, Lillehøjvej 34, tlf. (06) 82 54 44. **Skarping, Fræer:** J. E. Møller, tlf. (08) 39 60 36. **Skanderborg:** Arnolds Motorservice, Vestergade 16, tlf. (06) 52 07 70. **Sønderborg:** Aksel Thomsen, Sundsmarksvej 52, tlf. 044-22271. **Vejle:** Vejle Værktøjsmagasin, Ibæk Strandvej, tlf. (05) 82 47 11. – H. D. Service, Horsensvej 2, tlf. (05) 82 66 25. **Vinderup:** Sevel Autoværksted v/Hylleberg & Nielsen, Sevel, tlf. (07) 44 80 20. **Åbenrå:** Andreas Petersen, Store Torv 2, tlf. (046) 2 32 21. **Ålborg:** V. Sørensen, Jyllandsgade 26, tlf. (08) 13 55 77. **Ålestrup:** Sv. E. Sørensen, Østerbølle, tlf. (08) 64 15 20. **Århus:** Århus Mørtel-Compagni A/S, Europaplads 2, tlf. (06) 12 20 11. **SAMSØ:** A/S Torebo Pillemark, tlf. (0651) 654. **FYN:** **Odense:** Fa. Kaj Petersen, Sct. Jørgensgade 12, tlf. (09) 12 79 72. – I. M. Nielsen, Rødegårdsvej 199, tlf. (09) 12 04 39. **Ringe:** N. E. Ringsted, Sølling Mølle, tlf. (09) 98 14 38. **Svendborg:** Hans Knudsen, Østre Havnevej, tlf. (09) 21 34 43. **SJÆLLAND:** **Glostrup:** Pii-Boats, Hovedgaden 36, tlf. (01) 96 14 24. **Greve Strand:** Thyge Petersen, Mosede Strandvej 4, tlf. (01) 90 12 03. **Helsingø:** John Rasmussen, Østergade 2-4, tlf. (03-295) 171. **Hillerød:** Fa. May & Larsen, Sdr. Banevej 27, tlf. (03) 26 48 11. **Holbæk:** Viberg Landbrugsmaskiner, Faugård, tlf. (03) 43 30 82. **Hvidovre:** B. L. Palby, Gl. Køgevej 486, tlf. (01) 78 00 85. **Ishøj:** Krone Byg, Industrivangen, tlf. (01) 73 12 53. **København:** P. Størup, Åboulevarden 55, tlf. (01) 35 84 10. **Sorø:** V. S. Eliassen, Holbækvej 4, tlf. (03) 63 22 40. **Tåstrup:** Tåstrup ny Tømmerhandel, Roskildevej 44, tlf. (01) 99 04 72. **Vordingborg:** Laurits Lund & Søn, Chr. Winthersvej 2, tlf. (03) 77 11 33.

DANSKE SKOVDISTRIKTER SÆLGER PYNTEGRØNT TIL DANSK TRÆ-EKSPORT

- og opnår et godt og planlagt salg!

Pyntegrønt aftages i følgende sorter:
GRANDIS - ÆDELGRAN - DOUGLAS
NORDMANN'S-GRAN - NOBILIS

Juletræer i ÆDELGRAN og NORDMANN'S-GRAN købes i større mængder.

Sæt Dem i forbindelse med os i god tid før sæsonen, så sikrer De Deres produktion garanteret afsætning!

Bov pr. 6330 Padborg - Tlf. (046) 73077

I BOGHANDELEN fås:

»DET INDVUNDNE

DANMARK« af Fridlev Skrubbeltrang: 1. bd. (498 sider, illustreret)

En historisk redegørelse af blivende værdi. uindbundet 76,00 kr.

»E. M. DALGAS«

af Har. Skodshøj:
(228 sider, illustreret, 2. udgave)

uindbundet 28,50 kr.

Begge bøger udsendt i meget smukke udgaver i anledning af Hedeselskabets hundredårsjubilæum i 1966.

Portofrit ved henvendelse til Hedeselskabets Hovedkontor, Viborg.

Trifolium Frø

KØBENHAVN

RANDERS

Kjellerup Betonvarefabrik v. J. T. Birk

Telf. (06) 88 10 45. Efter kl. 17: Telf. Rødkjærsbro (06 - 65 91 11) 14

Fører kun Δ mærkede varer.

Alle arter betonvarer til afvanding og kloak føres. Forlang tilbud.

SKOVPLANTER - LÆPLANTER - HAVEPLANTER

SKÆRBÆK PLANTESKOLE

Skærbæk . Telefon (047) 5 12 50 *

Tilsluttet Herkomstkontrollen med skovfrø og -planter.

Plantekatalog tilsendes gerne på forlangende.

Elementbroer - Jernbetonspunsplanker

Specielle emner efter opgave

Alt i betonvarer efter D. S. 400

Ringkøbing Cementvarefabrik - Tlf. 07 32 16 00

Videbæk Cementvarefabrik - Tlf. 07 17 12 14

A/S N. SKYTTE

PETERSEN & PEDERSEN

VIBORG

Telefon (06) 62 62 88

ALT I ELEKTRICITET

Frøavlscenret

HUNSBALLE

Telf. Holstebro (074) 2 05 33

Frøavl og frøhandel

flagstænger i alle længder

leveres færdige, høvlede og pudsede, lige til at male samt forsynet med hånddrejet knop og varmforzinket skødeklamp. Behandlet enten med farveløs »Goriol« eller TRYK-impregneret. Rekvirer venligst brochure med priser.

HEDESELSKABET
BRANDE
TELF. (07) 18 10 88

Stenvad Cementstøberi

Tlf. Stenvad (063 - 8 24 11) 6

Arnold Westmark

Alle Δ mærkede rør
ALTID LEVERINGSDYGTIG

Petersværk Betonvare-Industri

Nørresundby . Telefon (08) 17 10 55

Alt i betonvarer efter D. S. 400

Renseanlægget »Ringtanken« (Dansk patent nr. 59820)

Mejeriernes og Landbrugets Ulykkesforsikring

Gensidigt selskab ★ Oprettet 1898

Henvendelse til kredsens tillidsmand eller til hovedkontoret:
Vester Farimagsgade 19 . København V . Telf. (01) 15 03 50

Hammerum Herreds Spare- og Laanekasse

Tlf. Herning (07) 12 37 33 (fl lin.)

Kontortid:

Mandag, tirsdag

og onsdag 10-16

torsdag og fredag 10-17,30

Hulkjærhus Planteskole

Rødkjærsbro

Telf. (06) 87 03 33 - 87 00 25

PLANTER TIL SKOV
LÆHEGN OG HAVE

Skive Cementstøberi

Knud Østergaard

Telefon (075 1) 921

NORMRØR

med garantimærket Δ

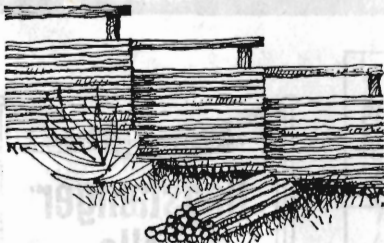
Impregnering Brødrør

Sydvestjydske Teglværkers Salgskontor

ØLGOD

Tlf. (052) 4 47 11

FÆRDIGE RAFTEHEGN OG HEGNSMATERIALER

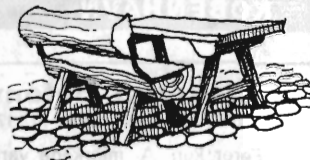

Tal med Hedeselskabet om hegn. Vi har mange forskellige typer »klar til opstilling raftehegn« + de populære EGE-HEGN, EGE-HAVEMØBLER og EGE-BROLÆGNINGSKLODSE.

Husk også Hedeselskabets TRÆKULSBRIKETER og TRÆKUL til barbecues, haveovne og grill.

Gælder det hegn - så er det nu.

Nu er det det helt rigtige tidspunkt for hegnarbejde. Hedeselskabets hegn glider smukt og naturligt ind i omgivelserne og giver læ for planter og buske. - Som ramme om »STUEN I HAVEN« er Hedeselskabets færdige hegn, raftehegnsmaterialer helt ideelt - det skaber lun og ugenert hygge.

Desuden har vi alle tænkelige materialer, dersom De selv ønsker at bygge Deres raftehegn. Rekvirér vore brochurer over færdige hegn, raftehegnsmaterialer og hegnstips til selvbyggere.

HEDESELSKABETS LABORATORIUM

Hjultorvet . Viborg . Telf. (06) 62 61 11

Autoriseret af landbrugsministeriet til udførelse af jordbundsanalyser.

Ansvarlig i henhold til autorisationen:

Civilingeniør J. Frederiksen.

- Kemiske og fysiske Jordbundsanalyser.
- Afgrødeanalyser.
- Analyse af spildevand, vandløbevand og drikkevand m. v.
- I øvrigt alle arter af kemiske og fysiske analyser.

HANDELSBANKEN

- altid med i billedet

A/S Grindsted Imprægnerings- anstalt

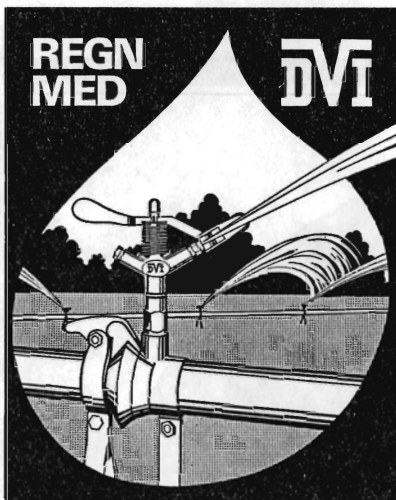
er køber af nåletræ til master i alle størrelser fra 7,7 m 16 cm top.

Kontant
afregning.

Grindsted
telf. (053) 2 01 71

Carlo MORTENSENs
Bogtrykkeri

TELEFON (06) 62 03 55 . VIBORG

VANDINGSANLÆG

OMGÅENDE LEVERING

Ønsker De?

- ★ Gennemført kvalitet
- ★ Lette og stærke rør
- ★ De hurtige og robuste koblinger
- ★ Sprinklere, der vander jævnt
- ★ Sagkyndig og reel projektering
- ★ Anlæg, hvortil reservedele hurtigt kan skaffes,
- ★ fordi det er dansk arbejde

Indehaverne er aut. af landbrugsministeriet til projektering af vandingsanlæg med tilskud og lån i h. t. grundforbedringsloven

DANSK VANDINGS INDUSTRI
Snoghøj pr. Fredericia tlf. (05) 95 22 11

Henvend Dem
om brochure
og tilbud

Omhyggeligt behandlede **skovplanter**
i værdifulde provenienser

DANPLANEX
PLANTESKOLER A/S . Rødekro . Telefon (046) 6 29 33*

Ellidshøj Kridt- og Kalkværk

ved C. M. Christlansen . Arhus
Telefon: Ellidshøj (08 - 11 93 11) 4
og Arhus (06) 12 76 33

Fabrikation af
**Jordbrugskalk og
foderkridtmel**

Hedeselskabets Centralplanteskole

Tvilum Skovgaard . Faarvang

Telefon (06) 87 21 11 - nr. 1

- Planter af hårdføre racer til skov, læ,
- hæk, vildtremiser og sommerhusgrunde.

Rødkjærbro Cementvarefabrik v. J. T. Birk

Telefon Rødkjærbro (06 - 65 91 11) 14

FORLANG TILBUD

Fører kun Δ mærkede varer

Alle arter betonvarer til afvanding og kloak føres på lager

Varde Bank

Esbjerg afdeling

Kongensgade 62 og
Fiskerihavnen

J. C. Halvorsen & Søn

Krogsgades Cementstøberi
Kontor: Augustenborggade 11
Arhus C . Tlf. (06) 14 59 99

10% p. a.

på bankbog

6 mdr.s opsigelse

Finansbankens aktier er nu hver dag noteret på Københavns Fondsbørs, og banken ejes af flere tusinde aktionærer.

Finansbankens ledelse finder det rimeligt, at alle disse aktionærer — der jo er bankens ejere — får den højest mulige forrentning af Deres indestående på bankbog.

Ledelsen har derfor besluttet at forhøje indlånsrenten for aktionærer med 2 % overrente på bankbog på 6 måneders opsigelse. Det vil sige, at alle nuværende aktionærer samt kommende aktionærer, der køber mindst een aktie (pålydende kr. 1.000.-) for kr. 1.350.-, opnår denne overrente. Aktien skal noteres på navn i bankens bøger, hvorefter HELE aktionærens indestående på 6 måneders opsigelse i Finansbanken forrentes med 8 % + 2 %

i alt 10 % p. a.

Åbningstider i hovedsædet:
kl. 8.00-22.30 alle ugens 7 dage
— også helligdage samt søn- og helligdage.

Finansbanken

Vesterbrogade 9 - 1501 Kbh. V
Tlf. (01) 21 22 22 - Giro 1750
Lokal 202, 203, 204, 205 og 206

Søndergade 4-6
8000 Arhus
Tlf. (06) 13 11 33 - Giro 19220

HUSK AT MELDE FLYTNING til postvæsenet!

7
gode argumenter
for

NPK

- 1** NPK er billigere nu end til foråret.
- 2** NPK leveret som løsvare koster 26 kr. mindre pr. ton.
- 3** NPK fra Norsk Hydro er prillet og leveres også i stærke plast- eller papirsække.
- 4** Med NPK udbringes alle næringsstoffer i een arbejdsgang.
- 5** Alle 4 NPK-typer indeholder magnesium, NPK 15-4-12 og 14-4-17 tillige kobber.
- 6** NPK bruges på alle jordtyper og til alle afgrøder.
- 7** NPK forenkler gødskningen og giver en tiltrængt arbejdslettelse i det travle forår.

Lad derfor Deres forhandler give Dem et tilbud på levering af NPK allerede nu!

Spørg efter prillet NPK - et kvalitetsprodukt fra

NORSK **HYDRO**